

Välkommen till Vimmerby

- här har hela två promille av naturen ett riktigt skydd!

Regionrådet Carl-Wiktor Svensson (KD), tillika ledamot i Miljömålsberedningen, har bjudit in till en knärotssafari i Tuna sydost om Vimmerby. Regionrådet är bekymrad, eftersom naturvänner rapporterar in förekomsten av knärot i östra Smålands skogar. [Denna orkidé](#) är enligt Skogsstyrelsen starkt kopplad till äldre skog och indikerar därför skyddsvärd skog. Det ställer till det för enskilda skogsägare, som vill avverka. Men låt oss först summera läget här i östra Småland.

För hundra år sedan var Småland ett landskap där hagar, ängar och åkertegar varvades med blandskogar i en fager blandning. Det var detta landskap som inspirerade Astrid Lindgren. Fauna och flora har utvecklats i ett landskap präglad av skogsbete, slätterängar, hamlade träd, svedjebruk och annan mänsklig aktivitet. Idag finns bara spillror kvar. Över 600 000 hektar åker, äng och betesmarker har blivit skog. Därutöver har arealen granskog här i Kalmar län nästan tiofaldigats de senaste hundra åren, och under samma tid har den totala volymen skog trefaldigats. Resultatet ser vi runt omkring oss - mörkare, tätare och artfattigare skogar.

Men även mängden avverkad skog, mätt i areal och volym, har ökat snabbt i södra Sverige. Sedan 1984 har antal avverkade hektar ökat med nästan 50 procent och mängden fällda kubikmeter med närmare 150 procent. För ett par år sedan konstaterade skogsprofessorn Tomas Lundmark att i Götaland avverkas hela nettotillväxten. Det är därför förrådet av växande skog i Småland inte har ökat under de senaste 30 åren.

Skogsbruket har inte bara förändrat Småland som landskap. Det har varit förödande för skogarnas biologiska mångfald. Här i östra Småland, det vill säga Kalmar län förutom Öland, finns drygt 700 rödlistade bofasta arter knutna till skogen. Än värre är att 38 arter, bland annat mellanspett, vitryggig hackspett och större ekbock, är regionalt försvunna. Flest hotade arter är knutna till lövskogar och då särskilt till ädla träd som ek, lind, ask och alm.

Ett genomtänkt, långsiktigt och sammanhängande skydd av skog kan motverka art- och naturkrisen. Men verkligheten är en annan. I östra Småland är bara 1,7 procent av landarealen skyddad med nationalparker, naturreservat och biotopskydd. Det ger oss en föga smickrande jumboplats i Sverige. I några kommuner som Emmaboda och Vimmerby är läget än värre, här räknas naturskyddet i enstaka promille. Och takten att skydda värdefull natur går på tok för långsamt. Hösten 2010 ställde sig Sverige bakom den internationella uppgörelsen om biologisk mångfald i japanska Nagoya. Sedan dess har drygt 2 800 hektar av

östra Smålands landareal skyddats i nya reservat och biotopskydd. Det vill säga under drygt tolv år har andelen skyddad natur ökat med tre promille till dagens 1,7 procent.

Vi förstår att arter som är fridlysta, rödlistade eller signalerar höga naturvärden kan ställa till besvär för skogsägare. Men enligt svensk lag ska en markägare ha kännedom om de naturvärden som finns på den egna fastigheten. Därför borde inte den ideella naturvårdens engagemang avfärdas som ett hot, utan snarare välkomnas som en tillgång.

Det finns nämligen konstruktiva lösningar och vägar framåt. Men det kräver ett mer systematiskt och proaktivt naturskyddsarbete från regering, riksdag och myndigheter. Dessutom behöver vi uppvärdera skogens andra nyttor för folkhälsa, inlagring av kol och biologisk mångfald. Därför ställer vi oss bakom [Södras uppmaning inför EU-valet](#) att dessa nyttor ska premieras och ersättas av samhället. I Kalmar län förvaltar dessutom statliga Sveaskog mer än 80 000 hektar produktiv skog. Det är en strategisk pusselbit, som aktivt kan användas för markbyten och konfliktlösning.

En annan möjlighet är att bruka skogen med hjälp av naturskydd och besöksnäring. Här kan privata markägare antingen utveckla affärsidéer på egen hand eller tillsammans med andra. Detta är särskilt intressant i en kommun som med hjälp av främst Astrid Lindgrens Värld redan lockar bortåt en halv miljon besökare. Vad händer om tio procent av dessa stannar ännu en dag?

Valet mellan ännu fler kalhyggen i Vimmerby och en genomtänkt satsning på naturskydd och besöksnäring borde inte vara svårt. Det sistnämnda alternativet, som vi förespråkar, kommer att skapa fler lokala jobb, större intäkter och bidra avsevärt mer till en levande landsbygd. Som en viktig bonus ökar möjligheten att värna den biologiska mångfalden rejält.

Naturskyddsföreningen i Kalmar län
Kuno Nilsson, ordförande

Östra Smålands Ornitologiska Förening
Åke Nilsson, ordförande

Svenska Naturskyddsföreningen
Beatrice Rindevall, ordförande

BirdLife Sverige
Daniel Bengtsson, fågelskyddsansvarig